

finnas i mängd. Den viktigaste är utan tvifvel, att månen som bekant har en oöfvvinnerlig afsky för vatten – för sötvatten nemligen. Mot en förlust erbjuder dock detta många fördelar. Så t. ex. medföra våra handlande aldrig toma käril till Kuopio marknad, för att i dem afdelade fullas innehåll och verkställa påfyllningen ur närmaste brunn.

Men helsa och säg era naturforskare, att saltvatten måste finnas öfverallt, der ett menskligt öga finnes.

P. S. Brevet är till fartens påskyndande fästadt vid några skeppund månsilfver, hvilka kanske kunna komma Tit. till pass. Det skulle göra mig ondt, om det i fallet träffade Åbo Underrättelsers prenumerationsanmälan och sloge bula på någon »yngre litteratörs» snillrika hufvud. 10

101 INRIKES.

Saima n:o 20 15. V 1844

Helsingfors Morgonblad berättar, att H-r Castrén väntas till Finland, för att under sommaren hvila ut efter utståndna mödor och bereda sig till de nya snart förestående. 20

Utän Saimas mellankomst vet läsaren, hvad eljest spörjes. Det viktiga, sedan man undantagit utnämningar och stundom redogörelser för åtskilliga sällskaps och bolags sammanträden och revisioner, består i väderleksprat, den sista och den kommande dansen, konserten och spektaklet, der dessa sednare består. Hvem skulle väl tro, att någon på egen hand förstode konsten att afhandla dessa ämnen? Det är som vore de nyss uppfunna, både vädret, dansen och spektaklet, som skulle i dem tidens anda lefva och röras. Och huru lärorikt afhandlas de icke? Hvem kan med skäl vänta, att icke detta vatten skall fylla den klaraste luft, och munvädret omstörta atmosfären på den lugnaste dag. Prof på varan finnes sp. 8. 30

Intet händer, och knappt nog detta. Ingen lada brinner, och inga andra illuminationer gifvas. Almanackans författare hotar till och med att snart låta månen försvinna. Många andra ställa också sina ljus under ena skäppo. Ty hvadan skulle eljest mörkret komma, som icke skapades på någon af de sex dagarne? Likväl kan man just icke kalla mörkret en nyhet.

Att man i Helsingfors ser »öppningar i hafvet» och »förbjuder» vandringar öfver isen »genom trumslag,» att Fru Sass har godheten lefva i Pultava, och åtskillige »yngre litteratörer» i Åbo – alla dessa nyheter vore väl viktiga, om blott icke öppningarne grott igen, och isen smält, och frun kunnat ängra sin godhet, och – och – 40

102 PUBLICITETEN.

Saima n:o 20 och 21 15. och 23. V 1844

I. PUBLICITETEN.

Besynnerligt nog har detta ord »offentlighet» blifvit en uteslutande utmärkelse för Tidningspressen. Eller kanske är det – icke besynnerligt alls! – Ty vid närmare besinnande; hvilken offentlighet gifves väl i det moderna samhället utom Tidningspressen? I Österlandet finnes offentligheten utanför Sultanens port, Schachens tröskel. I den Grekiska och Romerska fornverlden bodde den på torgen. Den Europeiska heden- 50

domen hade sina Thing, medeltiden sina Marsfält. Men i vår bekväma tid afgöras offentliga ärenden i komfortabla Kamrar, och offentligheten skulle icke veta ett ord om dessa sina egna angelägenheter, skulle icke boktryckerikonstförvandterna behaga rita ut dem med svart på hvitt.

Men huru liten offentlighet ger icke bokpressen? Man skulle tro, att sättare, tryckare och bokbindare arbetade för samma ändamål. Knappt ser det dock så ut. Sättare och tryckare sträfva alltid för offentligheten, men bokbindaren sätter sitt klistertill 10
vackra sträfvandet är till 9/10 delar tillintetgjordt. Det blir en bok; men en bok är en vara, som måste köpas dyrt hos bokhandlaren, för hvilken forlön skall bekostas och permar och grann ryggs och bokhylla, och lång tid och sur möda – hu då, 8 eller 10 ark i samma sak! – Nej hvem vill väl köpa och läsa en bok. Men en Tidning, det är något helt annat. Den kan bokbindaren icke komma åt; den kan man få för något mindre än en kardus tobak, om man förlirks derom med ett par goda vänner. Och huru lätt fås den icke? Lika lätt, som man får och afsänder ett bref. Och sedan så kommer den icke tungfotad som en bok, utan lätt och behändig hvarje postdag, och bringar alltid något nytt. Har man en 20
sådan, så kan man följa med sin tid, isynnerhet om bladet är tryckt i Finland; ty då är det nästan så godt som vore tiden gjord dersamma-städes. Och hvem kan icke hafva en sådan, och hvem hinner icke läsa den?

Offentligheten blir sålunda först i Tidningarne offentlig. Hvad skulle väl då hellre förtjena namnet publicitet?

Titlar föda alltid anspråk. Så föder också namnet publicitet anspråk icke hos, utan på Tidningarne. En och annan åtminstone önskar veta, icke blott hvad i verlden göres, utan äfven hvad i den tänkes.

Ty hvarje nation lefver i ett nödvändigt andligt samband med sin tids 30
hela sätt att tänka, göra och låta, och der detta samband afbrytes, der upphör lifvet. En tidpunkt inträder också i hvarje nations bildning, då den enskilda vid sitt arbete fäster en annan betydelse än vid sin dragares, då han vill se ett mål för sina sträfvanden utöfver studentens behof, och då han söker detta mål i sina sträfvandens förening med sina medmenniskors. Denna tidpunkt är öfverhufvud den, då de, som representera nationens bildning, fordra förnuft i stället för auktoritetstro. Må man fortfarande upprepa om den närvarande tiden, att den är realistisk, att den sträfvar för nyttan. Dessa försäkringar skola missleda få. De göras blott af dem, hvilkas maklighet eller intresse bjuder, att 40
sanningen skall vara en inlärd skolvisdom, vid hvilken mängden borde tanklöst fasthålla, att den skall för denna vara ett helande plåster på de oräkneliga sår, hvilka ett lif i mörkret medförer. Men tiden fordrar sanning i sjelfva lifvet, fordrar att den skall vara det ljus, som verkligen upplyser den mödosamma stråten. Derföre yrkas öfverallt på principer, på inseedda förnuftsgrunder. På erkända principer söker man bygga statens författning, lagar, uppfostran, jordbruket, handeln, hvarje handtverk. Tiden är således realistisk, älskar lifvets verklighet, endast i den mening, att den i lifvet vill se en högre verklighet, den fordna tider anat blott bortom dess gräns. I en sådan tid måste hvarje nation, som 50
icke står alltför långt efter densamma, älska offentligheten. Ty det är icke förnugtigt, hvad den enskilda tror och menar. Det förnuftiga är det allmänt erkända både i vetande och handling. För dess tillvaro är offentligheten icke nödvändigt vilkor; men medvetandet derom kan icke finnas utan offentlighet.

I en sådan tid är det derföre icke förunderligt, att man med

publiciteten vill förstå den allmänna rösten, det allmänna omdömet. Tidningarne hafva så kommit sig till det stolta namnet: den allmänna opinionens organer. Gammal är väl den satsen: den vår Herre ger embete, den ger han också velt att sköta detsamma. Svårt kan det blifva att säga, hvarföre Tidningarne här skulle göra ett undantag. Men vi vilja icke försvara deras rätt till namnet genom en sådan indirekt bevisning. Eljest kunde vi fresta läsaren att ställa deras embete högre än hvarje annat.

Betänker man likväl, hvad som ger hvarje offentlig handling dess sanktion, så skall man kanske erkänna, att Tidningarne alldeles på samma sätt representera den allmänna opinionen, som en regering har bestånd, som lagar gälla och skipas, som hvarje embete för det allmänna verkar. Regeringens bud och befallningar åtlydas af nationen; denna anser lagen för högsta rätt och lagskipningen för rättvis. I detta erkännande hafva båda sin fasta grund. Dess fasthet är tidens makt.

Allmänna tänkesättet, seden hos nationen har under seklernas lopp utbildat sig jemte lag och regering, och båda hafva sammanvuxit med hvarandra. Håri hafva de sednare sitt historiska berättigande, som verkar, att de lika litet i ögonblicket kunna omskapas som en nations allmänna anda. Publiciteten saknar naturligtvis ett sådant berättigande, och den står derföre alltid på en vacklande grund. Men äfven Tidningarnes embete såsom opinionens organer hvilat på erkännandet. Detta förnyas, prosaiskt taladt, med hvarje ny prenumeration. Ingen fullmäktig för allmänna opinionen hvissar tidningsskrifvaren i örat, hvad allmänheten dömer och tänker. Men allmänheten fordrar likväl, att han skrifer i dess smak, d. ä. att Tidningarne uttala, hvad allmänheten tänker, tror och menar.

Vore icke detta troende och menande med i spelet, så kunde det låta löjligt, att allmänheten vill höra sina egna tankar uttalas. Men det förhåller sig med menniskan ofta så, att hon menar hvarjehanda, medan hennes menande just genom att uttalas vexer till tanke, till insigt och öfvertygelse. När man derföre hör talas om Tidningspressens bemödanden att bearbeta allmänna opinionen, så kan man veta, att detta endast är ett sätt att tala. Det borde heta: Tidningarnes bemödande att uttala den allmänna opinionen. Just detta bemödande är i tidens anda, ty det sträfvar att utbilda allmänna mening till principer. Lika säkert fordras sekler att ombilda en nations sätt att se och tänka, som detta fordrat sekler att bilda sig, och det skulle hos den enskilda vittna om en till vansinne gränsande inbilskhet, om han tilltrodde sig förmågan af en sådan ombildning. Publicitetens organer gälla i den enklaste fråga mindre än intet, och all deras bevisning är fäfang, om den icke anträffar ett redan förut bildadt allmänt omdöme angående samma fråga.

Visserligen måste det inträffa, att skilda publicitetens organer olika uppfatta allmänna opinionen. Då så sker kan detta endast vittna, att inom denna opinion finnas olika fraktioner. Och huru vore väl annat möjligt? Hvem blir då slutligen klok på, hvilken opinion som är den rätta allmänna? För stunden måste naturligtvis hvar och en med sig sjelf afgöra, hvilken opinion är den förnuftigare och derföre den allmänna. Till ett sådant afgörande förhjelp honom den offentliga diskussionen. Men endast framtiden kan häröfver afgifva ett bestämdt omdöme, då en föregående tids opinion redan öfvergått till lag och bestående offentliga institutioner. Under hvarje statsförfattning måste detta i större eller mindre grad inträffa. Det ofvannämnda sambandet

mellan Regering och lagstiftning å ena sida och nationens allmänna anda å den andra upprätthålles endast genom en sådan forfarande utveckling. För den sunda fortgången af densamma fordras hos Regering och lagstiftare vishet att inse folkets behof, d. ä. uppfatta den allmänna opinionen, hos nationen sedlig anda, ordning och laglydnad.

Om man derföre sagt, att Tidningspressen i flera Europas stater vuxit till en samhällsmakt, så finnes denna makt i sjelfva verket icke hos Tidningarne, utan der den alltid funnits, hos allmänna opinionen, hos en nations önskningsar och behof, hvilka hvarje vis Regering i all tid rådfrågat. Dessa hafva väl i Tidningspressen funnit en ny väg att uttala sig, utan att häraf följer, att de alltid af densamma representeras.

Alltid måste det bero på graden af en nations bildning, huru välgörande publiciteten kan verka. I tider af upprörda politiska passioner, vid ett skakadt samhällsskick, kan dess inverkan blifva högst farlig, då den smickrar passionen och predikar våld i stället för rätt. Likaså kan dess inflytande på den stora massan, på den jemförelsevis obildade delen af nationen, blifva vådligt, om den sträfvat att bland denna upplösa sedlighets och laglydnadens band. I allmänhet plägar dock denna sednare fara öfverskattas. En nations sed är, såsom vi ofta upprepat, icke stundens verk och derföre äfven oberoende af stundens vindkast. – Men vi skola taga oss friheten härom yttra något mera en annan gång.

Här varna vi blott den värde läsaren, att vid det ofvan sagda icke alls tänka på Tidningspressen i vårt kära fädernesland. Icke derföre naturligtvis som skulle icke den kunna uthärda en mönstring, äfven den strängaste. Men om den händelsevis »Just ingenting» uttalade, så borde ju till följd af det anförda nödvändigt slutas, att läsaren, och med honom allmänheten, att den allmänna opinionen tänker, tror och menar »Just ingenting.» Så oartiga mot våra läsare vilja vi icke vara. Derföre förnya vi varningen.

(n:o 21)

II. PUBLICITETENS VÅDOR.

I en föregående artikel hafva vi med några ord antydtt det vådliga inflytande Tidningspressen kan utöfva. Såsom det mest utmärkande i detta hänseende nämnde vi dess vådliga inflytande i en tid, då samhällsordningen är skakad, då partiernas upprörda passioner så lätt kunna smickras och derigenom ledas på hvarje väg, som förer till deras mål, samt pressens menliga inverkan på massan, om den icke skyr att undergräfvadennas sedlighet. I båda hänseenden fordras kontroller. Att dessa böra finnas på all offentlig verksamhet, är en erkänd lära, och minst af all sådan bör således Tidningspressen göra anspråk att undandraga sig dem.

Hvarje tvist om gagnet eller skadan af en obegränsad tryckfrihet aflägsnas redan deraf, att i hvarje land i Europa lagar finnas mot tryckfrihetens missbruk. Skulle af detta sednare inga vådor kunna uppstå, så skulle säkert tidens upplysning längesedan antiquerat dylika lagar. Deras olikhet i olika stater hänvisar också på de tvenne omständigheter vi nyss nämmt. I mon af samhällsordningens fasthet och massans högre eller lägre bildningsgrad måste nemligen missbruket med större eller mindre lätthet kunna inträda. Man har sålunda på olika tider inom samma stat sett sig tvungen att inskränka eller funnit anledning att utvidga tryckfriheten, likasom bildningens ståndpunkt hos olika folk i afseende å densamma kraft olika åtgärder.

I England t. ex. ser man numera ytterst sällan lagarne mot tryckfri-

hetens missbruk tillämpade. Ännu för tvåhundra år tillbaka bränmärktes författare i detta land offentligen vid skampålen, och nu är tryckfriheten derstädes snart sagdt ohejdad. Utan tvifvel har detta sin grund i samhällsordningens fasthet och folkets politiska upplysning. Båda i förening hafva gjort Tidningspressen oskadlig. Dess obegränsade frihet har förnedrat denna sjelf, så att den såsom ledare af allmänna opinionen saknar nästan all betydelse. De Engelska Tidningar, som åtnjuta något anseende, ega detta såsom organer blott för ett bestämdt politiskt parti. Deras bestämmelse är så, utom deras egenskap af nyhetsmagasiner och affärsbyråer, endast den att underrätta de båda täflande partierna om deras ömsesidiga ställning till hvarandra. Man känner här derföre ett blads egare och det parti han tillhör, men redaktörerna äro fullkomligt obekanta ja ofta ringa aktade personer, hvilka sälja sin penna till den mestbudande. Än mera missaktade äro både utgifvare och redaktörer af veckobladen, Tidningar, hvilka icke dagligen utkomma och uteslutande hafva sin afnämare bland den stora massan.

10

I Nordamerikas fristater visar sig samma förhållande. Och vårt land ganska nära finnes detsamma nästan likaså utbildadt. I Sverige nemligen har detta resultat åstadkommit mindre i följd af mängdens politiska bildning än af en förvånd lagstiftning. Den tryckfrihet, som Statsförfattningen af 1809 gaf landet, syntes hotande, och Ständerna beviljade på Riksdagen 1812 Regeringen i afseende å Tidningarne den såkallade Indragningsmakten. Så kunde hvarje Tidnings utgifvande upphöra på en befallning af Justitiekanslern. Men tillståndsbref för en Tidning betalas med ungefär fem R-l B-co, och Tidningsutgifvarena hittade snart på den utvägen att på förhand förse sig med flera sådana tillståndsbref. Så snart nu Tidningen indrogs, gjordes blott en liten förändring i dess titel, och en ny nummerföljd sattes i bredd med den gamla. På sådant sätt har f. d. Aftonbladet avancerat till det tjugundeförsta. Ofta hände det, att förbudet mot denna Tidnings utgifvande anlånde, under det dagens nummer trycktes. Man insatte då i formen t. ex. »det sextonde» i stället »det femtonde», N:o 1 bredvid N:o 205, ökade på elden under ångpannan, och snällpressen tillverkade Aftonblad med dubbel fart. Indragningsmakten blef sålunda helt och hållet onyttig, och man upphörde med år 1838 att begagna densamma. Likaså overksamma blefvo tryckfrihetsåtalen. Lagen stadgar nemligen för tryckfrihetens missbruk hufvudsakligen fästning på kortare eller längre tid, samt för Tidningsutgifvare personlig förlust af rättigheten för all tid. En gifven följd af detta sednare stadgande blef, att den rätta utgifvaren icke är den inför lag ansvarige, utan tillståndsbrefven utlösas i någon persons namn, som är villig att mot några lumpna riksdaler heta och i händelse af lagsökning vara »den ansvarige». Fästningsstraffet användt på en skriftställare är redan i sig sjelf illa beräknadt, emedan det gör honom till en martyr och en intressant person. Men i förhållande till dessa ansvarige Tidningsutgifvare blir det helt och hållet fruktlöst. För en sådan stackare kan fångtraktamente stundom blifva en verklig välgerning, isynnerhet som den rätta utgifvaren väl måste öka det med ett billigt honorarium. Men äfven förutsatt, att straffet för den ansvarige vore ett lidande, så tillämpas det på en fullkomligt ovetande och oskyldig person, hvilken nöd och brist tvungit att träda i den skyldiges stad och ställe. Äfven sålunda väcker straffets tillämpning harm eller medlidande. Oaktadt allt, hvad man kunnat göra för att korrumpera Juryn, har af dessa anledningar i tryckfrihetsmål vanligast följt den åklagades frikännande. Tryckfrihets-

20

30

40

50

åtal från styrelsens sida börja derföre äfven att helt och hållet försvinna.

Emellertid har följden af ansvarlösheten äfven här blifvit den, att Tidningspressens anseende sjunkit. Man må deremot försäkra, hvad man vill, hvar och en, som känner förhållandena i Sverige, vet det äfven, att publicistens yrke derstädes är ringa aktadt. De flesta publicister i Sverige äro också så obskura personer, att allmänheten väl aldrig hört eller sett deras namn nämnas. Knappt nog vågar der numera en anseddare litteratör uppträda i en Tidning, åtminstone icke utan anonymitetens fega sköld. Vi säga fega; ty det bevisar alltid dåligt mod och sinne hos en skriftställare, som vill strida för sak och principer, om han icke öppet åtager sig det moraliska ansvaret för sina sträfvanden.

I Frankrike har deremot ett helt annat förhållande inom Tidningspressen utbildat sig, enligt vår tanke helt och hållet i följd af lagstiftningen mot tryckfrihetens missbruk. Väl finnes äfven här fästningsstraff för den enligt denna lag skyldiga, och i sammanhang dermed äfven köpta ansvariga utgifvare för Tidningarne. Men det väsendtligen verksamma straffet för tryckfrihetens missbruk består i *penningböter*. Till säkerhet för dessa måste hvarje Tidningsutgifvare ställa borgen på en summa, lämpad efter Tidningens större eller mindre debit. Härigenom finnes en ansvarighet, som icke är illusorisk, emedan den alltid träffar den sannskyldige utgifvaren och med ett straff, som icke så lätt väcker medkänsla.

Äfven i allmänhet finnes intet verksammare straff än böter. Med erfarenhet af det verkliga har man sagt, att menniskan lättare glömmet förlusten af en fader än den af sin egendom. Skälet är också det naturliga, att det förra tillhör tingens vanliga ordning, det sednare deremot för den förlorande utgör något oväntadt och oberäknadt. Smärtan öfver den förra förlusten, äfven då den är bitter, helas af tiden, men om den sednare påminner det fortfarande behofvet. Såsom straff vid förseelser mot tryckfrihetslagarne medföra böter äfven det goda, att straffet icke väcker medkänsla för den straffade. Personligt lidande för en yttrad öfvertygelse gör såsom nämndt den straffade till martyr. Men för att väcka sympatier vid förlust af egendom, måste den förlorande vara bragt till verkligt behof, till brist på det för lifvets uppehälle nödortfuga. Derhän kan det icke komma med den, som förmår ställa borgen för en större summa, och som icke kan bindas till någon betalning utöfver denna.

Följden har också i Frankrike varit den, att landets utmärktaste skriftställare, vetenskapsmän och vitterhetsidkare uppträda såsom författare i Tidningarne i Paris. Samstämmade omdömen intyga, att några lyckade Tidningsuppsatser redan anses gifva anspråk på namn af litteratör. De förnämsta Tidningarne stå alla under berömda statsmäns, deputerades, vetenskapsmäns personliga ledning. Också är tonen i de Franska Tidningarne öfverhufvud värdig. Sjelfva den republikanska Tidningen National, ehuru uppträdande för läror, som stå i strid med den bestående samhällsordningen, har en hållning, som nära gränsar till dysterhet. Äfven de hufvudsakligen litterära Tidskrifterna, såsom t. ex. Revue des deux Mondes, deltaga i diskussionen öfver politiska och sociala angelägenheter.

Så bildar alltid verklig ansvarighet äfven ett handlingssätt, som är mäktigt af ansvar. Hvarje offentlig verksamhet, som saknar ansvar, är derföre depraverande. Endast emedan ett högsta afgörande måste finnas, som vakar öfver ansvarigheten och i högsta instansen bestäm-

mer densamma, är Regenten ensam bunden genom sitt samvete. Men hvar och en annans verksamhet för det allmänna bör vara bunden genom ett i lag bestämdt ansvar.

Erkännes detta, så leder det till betraktelsen af äfven en annan källa till Tidningspressens förderf. Om nemligen dess verksamhet är så bunden, att den icke kan yttra sig i någon af de allmänna angelägenheter, i hvilka människorna finna ett intresse utöfver det för deras inskränkta egoistiska sträfvanen, så måste denna verksamhet nedsjunka till en betydelselöshet, som förvandlar den i ett näringsfång jernförligt med hvarje annat penningeförvärf. Orättvist vore väl det påstående att litteratörens, vetenskapsmannens eller vittersidkarens verksamhet icke lika väl som hvarje annan medborgares ger honom anspråk på delaktighet i den allmänna nationalförmögenheten, med andra ord, anspråk att lefva af sitt arbete. Men om denna verksamhet blir ett näringsfång, utan afseende på öfvertygelse tjenar hvarje syftemål, så nedsättes den till något föraktligt och vanärande. Detta på den grund, att den litterära verksamheten är rent andlig, till sitt värde och sina verkningar är af öfvertygelsen beroende. Om nu Tidningslitteraturen blir endast nyhetskrämeri eller på sin höjd blott afser att för ögonblicket fördrifva dagdrifvarens och den lefnadsmättes olust och ledsnad, så förnedras den i sjelfva verket. Publicistens verksamhet förtjenar då lika litet aktning, som någon man ömtålig om sitt medborgerliga anseende kan eller bör låna sig åt en publicistisk verksamhet. Likasom vid ansvarslöshet skyr också då den anseddare litteratören att i de offentliga bladen uppträda. Anonymiteten blir då likaså ett nödfalls värn, men ett, bakom hvilket icke ens ett namn döljer sig, som vore värdt att kännas.

Ingen lärer väl anse ett sådant tillstånd motsvara Tidningspressens bestämmelse. Ty om man medger dess stora inflytande under en större tryckfrihet, så måste man äfven tillerkänna den det beståendes historiska rätt. Man kan så utan vidare sluta: en verksamhet, som i det nyare samhället uppstigit till en offentlig makt, måste äfven vara af samhällets behof påkallad. I en föregående artikel hafva vi sökt antyda arten af detta inflytande. Lätt är också att inse, hvilka verkningar frånvaron deraf måste medföra.

Hvarje tänkande måste medgifva, att Tidningspressen icke kan meddela någon solid bildning. Detta värf bör vara och förblifva den allmänna undervisningen öfverlåtet. Men all undervisning blir overksam, om sedan den inhemtats, ingen väckelse finnes till det inlärdas användning, till sjelfverksamhet öfverhufvud. Väl har hvar och en en sådan väckelse i sitt dagliga praktiska lif. Men detta är för de flesta människor alltför inskränkt. Alltför lätt förfaller hon dervid i en stupid egoism, som helt och hållet förslöar hennes andliga väsende. Man kunde tro, att människan äfven utan deltagande för det allmänna kan lefva lyckligt och fylla sin bestämmelse. Historien vittnar dock, att hon dervörutan endast högst inskränkt förmår fylla ens sina lekamliga behof. Saknar hon medvetandet att lefva för något annat än uppehållandet af sitt och de sinas usla lif, så förlamas äfven hennes kraft härtill. Religionen har på samma tid, som kyrkan var allt och staten intet, ensam hänvisat till ett mål öfver stunden. Men Kristna religionen manar sjelf till en verksamhet för det allmänna, utöfver det egna behofvets tillfredsställande, och med dess rätta uppfattning har samhällslifvet blifvit denna allmänna verksamhetskrets. Deltagande för samhällets allmänna angelägenheter har sålunda mer och mer blifvit ett nödvändigt vilkor för de Europeiska folkens andliga lif. Och det är,

såsom vi förut sökt visa, egenskapen att lifva och underhålla detta deltagande, att i offentliga ärender uttala den allmänna opinionen, som gifvit Tidningspressen dess betydighet. Dess vigt erkännes i alla länder, ehuru Ryssland, såsom det öfverhufvud framstår genom storartade bemödanden för folkets bildning, äfven deruti torde vara ensamt, att Tidningar der utgifvas på Regeringens befallning och med dess understöd uti alla rikets provinser.

10 Likväl är det gifvet, att hvarje stats olika författning måste bestämma olika sferer för nämnda deltagande. Der folket icke eger någon politisk verksamhet, der måste äfven intresset för densamma saknas, och klokheden kan äfven förbjuda sträfvandet att väcka intressen, hvilka bestående förhållanden, betingade af nationens historiska utveckling, förneka verklighet. Men öfverallt stå ännu många sferer af det offentliga lifvet öppna, i deltagandet för hvilka ett folks andliga lif kan finna näring och yttra sig. Hit hörer litteraturen, isynnerhet den inhemska, allmänna undervisningen, kyrkans angelägenheter, den civila, kriminala och ekonomiska lagstiftningen, lagskipningen, kommunala angelägenheter o. s. v., i sanning ett vidsträckt fält nog utom det egentligen politiska.

20 Så har man i Tysklands flesta stater redan länge i dessa hänseenden egt en nästan obehindrad yttranderätt, under det att den politiska diskussionen ännu är förvisad. Huru nyttig denna tryckfrihet varit, derpå finner man bevis dels i Tysklands rika litteratur, dels i de reformer, hvilka regeringarne ledde af den offentliga diskussionen vidtagit, och sist i det lugn, som nästan oafbrutet herrskat under grannstaternas politiska förvirring. Ty alla dessa sferer beröra menniskan närmare än den allmänna politiska. Deltagandet för de förra finnes alltid tidigare än för den sednare. Upplysning, utkomst och rättvisa äro medborgarens oafvisliga fordringar på samhället, desamma i alla tider och alla stater. Icke så politisk frihet, hvars tillvaro beror af en viss den allmänna bildningens utvecklingsgrad, äfvensom af yltre historiska förhållanden.

30 Om man i Tyskland, isynnerhet i Preussen, uttalar önskningsar för en utvidgad yttranderätt, så innebära dessa mindre fordran på fri diskussion i politiska ämnen, än de utgöra en yttring af de olägenheter, närvarande kontroller mot yttranderättens missbruk medföra. Den dagen en ansvarighetslag, huru sträng som helst, derstädes skulle sättas i stället för censuren, vore säkert alla sansades önskningsar i dessa hänseenden uppfyllda.

40 Vi slutade sednaste artikel i detta ämne med en varning mot tillämpningar af det anförda på Tidningspressen i Finland. Vi taga oss friheten förnya den med den inskränkning, att den värde läsaren icke måtte göra sådana tillämpningar för vår räkning. Ty det skall blifva oss ett nöje, att i en följande artikel göra en tillämpning, hvilken väl kan utfalla emot någons förmodan. På förhand må vi uttala den öfvertygelse, som äfven daglig erfarenhet bekräftar, att det vidsträckta fält, hvilket i öfverenstämmelse med nationens bildningsgrad och landets förhållanden står öppet både för Tidningspressen och för den litterära verksamheten öfverhufvud, alltför illa blifvit odladt.

50